

ВІДГУК
на дисертаційну роботу
СУПРУН ІРИНИ СЕРГІЇВНИ
«Біостратиграфія палеоценових відкладів Українських Карпат за
нанопланктоном»,
поданої на здобуття наукового ступеню кандидат геологічних наук
із спеціальності 04.00.09 – палеонтологія і стратиграфія

Підтримка, а там більш підвищення, видобутку вуглеводнів в такому добре вивченому басейні, як Прикарпатський, потребує нових підходів та методів дослідження та аналізу геологічної інформації. Але в будь-якому разі, новітні підходи повинні спиратись на надійну стратиграфічну основу і тема дисертації Супрун Ірини Сергіївни «Біостратиграфія палеоценових відкладів Українських Карпат за нанопланктоном» є актуальною. Тим більш, що нафтогазоносний палеоценовий теригенний комплекс містить дуже невелику кількість органічних решток і залучення до біостратиграфічних побудов такої важливої групи, як нанопланктон, є вкрай важливим. Ця група добре зарекомендувала себе в світовій практиці як розчленування, так і кореляції саме кайнозойських відкладів.

Метою дослідження є деталізація та уточнення біостратиграфії палеоценових відкладів Українських Карпат та їх кореляція за нанопланктоном. Автором дисертації поставлена низка завдань, визначені об'єкт та предмет дослідження. Дисертація базується на достатньо численній кількості зразків. За темою дисертації опубліковано 30 наукових праць, з них 2 статті у журналах, що входять до переліку фахових видань з геологічних наук, 4 статті – у зарубіжних та українських наукометричних виданнях, 23 тез доповідей у збірниках матеріалів міжнародних та вітчизняних наукових і науково-практичних конференцій, конгресів. Дисертаційна робота складається з анотації, вступу, семи розділів, списку використаних джерел та шести додатків. Загальний обсяг роботи 258 сторінок, з яких 144 – основний текст, 10 – анотації, 44 – додатки, 34 – список використаних джерел. Робота ілюстрована

19 рисунками.

Таким чином, актуальність, мета, завдання, методи та об'єм дисертаційної роботи відповідають вимогам до дисертаційних робіт з палеонтології і стратиграфії.

В **Розділі 1.** Історія вивченості палеоценових відкладів України за нанопланктоном подано детальну інформацію про попередні дослідження нанопланктону з палеогенових відкладів як Карпат, так і інших геологічних регіонів України. Наприкінці наведено огляд зональних шкал, які використовувались для розчленування палеогенових відкладів. Зміст розділу показує, що автор в достатній мірі володіє сучасною інформацією з теми досліджень та аналізує стан вивченості і має змогу виокремлювати її недоліки.

Розділ 2 Матеріали та методи дослідження. В першому підрозділі дана загальна характеристика дослідженого матеріалу, в другому – методика його дослідження. Нажаль автор традиційно наводить список методів, зокрема, «літологічний, фаціальний, палеоекологічний», в подальшому не розшифровуючи, як ці методи були використані. Детально описана лише методика вилучення та дослідження залишків вапняного нанопланктону, але визивають подив декілька тверджень:

1. Незрозуміло, що таке «безкарбонатні ... вапняки та мергелі» (стор. 50);

2. Неприпустимо використовувати сполучення «стандартна методика», адже наведені приклади методик розроблялись для зовсім інших порід аніж фліш та пісковики.

3. Після того як зразок «подрібнювався у фарфоровій ступці до пудроподібного стану» (стор.51) залишків нанопланктону в ньому не залишиться.

Взагалі, на мою думку, це самий слабкий розділ роботи, написаний формально і без осмислювання.

Розділ 3. Стратиграфія палеоценових відкладів Українських Карпат. Складається з двох підрозділів: в першому дається загальна характеристика геологічної будови Карпат, в другому розглянуті палеоценові відклади Карпат.

Нажаль другий підрозділ не містить стратиграфічної схеми, тому сприйняття інформації читачем, не знайомим з детальною будовою Карпат, дещо ускладнене, потім вона знаходиться у додатку, але посилань на нього в тексті немає.

Розділ 4. Біостратиграфія палеоценових відкладів Українських Карпат за нанопланктоном. Основний розділ дисертації, в якому детально описані стратиграфія та нанопланктон метовської та сушманецької світи.

Дисертант стверджує, що у підосві метовської світи разом з палеогеновим комплексом присутній нанопланктон з маастрихту, який вважається перевідкладеним (стор. 72). Тут автор транлює поширену думку про перевідкладення, але жодних ознак цього перевідкладення не приводе. Втім, палеоценовий вид-індекс *Biantholitus sparsus* (Bramlett, Martini, 1964) з'являється в термінальному маастрихті. Таким чином, вік підосви метовської світи за нанопланктоном не можна вважати доведеним, тим більше, що нижче стверджується, що: «...Породи містять збіднілий комплекс нанопланктону палеоценового віку ..., а також численну кількість крейдових видів...» (стор. 77), що можна інтерпретувати як перевідкладення не маастрихтських, а палеоценових видів.

В описі зон незрозуміло використання маастрихтської зони *Nephrolithus frequens*, адже сама автор крейдові відклади не досліджувала (згідно з рис. 4.2), а вид *Micula mura* Martini, 1961, який описаний як перевідкладений, є видом-індексом іншої зони.

Зона *Markalius inversus*/*Biantholitus sparsus*, хто ж її автор? Адже В.В. Хей та Г.П. Молер виділили зону *Markalius inversus* (і вона увійшла в шкалу Мартіні з індексом NP1), а К. Перч-Нільсен зону *Biantholitus sparsus*. Далі у дисертації, рис. 5.1., фігурує вже зона *Biantholitus sparsus*, але чомусь з індексом NP1, як у шкалі Мартіні.

Розділ 5. Кореляція палеоценових відкладів Українських Карпат за нанопланктоном. В розділі, на основі кореляції українських розрізів, проведених попередніми дослідниками, автор встановлює взаємовідносини між нанопланктонними асоціаціями досить великої тетичної області: Європи,

Північної Африки, Середньої Азії. В основу кореляції покладена стандартна шкала Мартіні. Є зауваження до «корелятивних асоціацій зони ...» куди віднесені, як види з вузьким віковим інтервалом поширення, що зрозуміло, так і види з широким, наприклад, *Braarudosphaera bigelowii* – час поширення якої від сеноману дотепер.

Розділ 6. Обґрунтування границь палеоценових відкладів Карпат. Цей розділ в роботі самий загадковий, принаймні підрозділ щодо нижньої границі палеоцену. З одного боку стверджується, що в Карпатах «Суцільні послідовні розрізи маастрихту і данію у складі стрийської світи відслонюються ...», але в Розділі 2. Матеріали та методи, про матеріал з цих відслонень нема ні слова. З іншого боку, серед опублікованих праць автора є:

Супрун І.С. Наннопланктон пограничных мел-палеогеновых отложений Украинских Карпат. Палеострат-2016. Москва, 2016. С. 78–79.

Виникає питання, чи досліджувались автором ці розрізи?

В **Розділ 7.** Умови існування та основні етапи еволюції нанопланктону у седиментаційному басейні палеоценових відкладів Українських Карпат, проведено аналіз екологічних факторів, що можуть мати вплив на таксономічний склад комплексів нанопланктону та, власне, аналіз виявлених комплексів. На наш погляд, було б доцільно розширити цей розділ порівняльною характеристикою карпатських, північноафриканських та середньоазійських комплексів, які досліджувались автором.

Загалом, незважаючи на зроблені зауваження, робота Супрун І.С. є самостійним науковим дослідженням, яке значно доповнює та уточнює відомості щодо стратиграфії палеоценових відкладів Українських Карпат. Автор дисертації володіє значною геологічною інформацією та здатний критично її обробляти. Робота побудована логічно і послідовно. Мова і стиль викладення відповідають вимогам ДАК МОН України. Автореферат відповідає змісту дисертації.

Таким чином, дисертація Супрун Ірини Сергіївни «Біостратиграфія палеоценових відкладів Українських Карпат за нанопланктоном», є

завершеною науковою роботою, виконаною на сучасному рівні досліджень і відповідає вимогам, які висуваються Законом України «Про вищу освіту» та вимогам ДАК МОН України до кандидатських дисертацій, а її автор Супрун І.С. заслуговує присудження наукового ступеню кандидат геологічних наук із спеціальності 04.00.09 – палеонтологія і стратиграфія.

Доктор геологічних наук,
доцент,
завідувач кафедрою геології
Харківського національного
університету імені В.Н. Каразіна

Андрій МАТВЄСВ

Підпис А.Матвєєва засвідчую:
Доктор географічних наук,
професор, декан факультету
геології, географії, рекреації
та туризму Харківського
національного університету
імені В.Н. Каразіна

Віліна ПЕРЕСАДЬКО